

TÁRSULATI ÜGYEK

MÁRCIUS 26. TISZTÚJÍTÓ KÖZGYÜLÉS

Délelőtt 11 órakor:

Elnök: N e m e c z Ernő

N e m e c z Ernő megnyitotta szavait követően K r i v á n Pál főtitkár „Megemlékezés a Magyarhoni Földtani Társulat 1919. március 20-ai, Rendkívüli Közgyűléséről” címmel tartott előadást.

Tisztelt Közgyűlés!

A Magyarhoni Földtani Társulat jelen Tisztújító Közgyűlésén, napirendjének első pontjaként a Társulat 69. Közgyűlésére emlékezik. Arra a Rendkívüli Közgyűlésre, amelyet 1919. március 20-ra a társulati alapszabály módosítása okából hívtak össze.

Ennek a Rendkívüli Közgyűlésnek az előzményei és hatása oly alapvető jelentőségű, az akkor 71 éves Társulatra és jövőjére, hogy cím szerint e Rendkívüli Közgyűlést kellett kiemelniünk, hogy mai törekvéseink közvetlen indítékára és hatójára rámutathassunk.

Az a lehetőség, amit az 50 éves évforduló az elemző történész számára biztosít, alkalom arra, hogy a társulati jegyzőkönyvek leszűrt értelmezést kaphassanak; az idők hatékony személyeinek és tanúinak ismerete, a közeliükben töltött esztendőik tapasztalata pedig ahhoz, hogy az egykori jegyzőkönyvek élő tartalmakká bontakozzanak ki, s belőlük úgy lépjen elénk az általunk, emlékezetünkkel még nem érintett múlt, ahogyan az a legjobb megközelítés szerint, a tárgyilagos szemléletű legjobb állásából kiadódhat.

Tájékozódásom irodalmi alapját a Földtani Közlöny 1918–1919–1920. évi köteteinek „Társulati ügyek” rovatá adta — P a p p Károly első titkár rovatvezetése idejéből —, idézetekkel tüzdelt, melyek az anyag használhatóságát a teljes közlések gyakorisága folytán igen felfokozzák.

Felhasználtam ugyanakkor V e n d l Aladár azonos forrású Társulat-monográfiáját, B a l l e n e g g e r Róbert és F i n á l y István kivételes becsű talajtani tudománytörténetét, a M. Áll. Földtani Intézet Évi Jelentésének vonatkozó anyagát; nemkülönben a Társulat irattárában megmaradt kéziratok anyagokat. Az Országos Természettudományi Múzeum tudománytörténeti szekrényében őrzött kéziratok anyagok tanulmányozása már túlmutat célon: a félórába sűrített megemlékező elemzések, melynek ténymegállapításai nem fődnék le nagyobb területet, mint amit az adott félórás terjedelem biztonsággal, lényeges hibaforrás nélkül nyújthat.

A Társulat 69., Rendkívüli Közgyűlésének előzményei elsősorban a Szabó József Emlékérem adományozásával már megbecsült B a l l e n e g g e r Róbert másodtitkár működésével hozhatók formai és lényegi kapcsolatba. B a l l e n e g g e r Róbert személye volt a gócs, amely 1909-ben a M. Áll. Földtani Intézet 40. fennállási évfordulója alkalmából rendezett I. Nemzetközi Agrológiai Konferencián nemzetközi edzést kapott, s Társulatunk legnagyobb kitüntetésével övezetten alkalmaznak is mutatkozott haladó és hatékony csoportosulásra a társulati élet és működés megújítására.

B a l l e n e g g e r Róbert határterületi ember. Csakúgy, mint a lényegi megújulás szorgalmazói, a sem egyesületekben, de még szakosztályokban sem összegződött szakemberek: a geofizikusoktól, a meteorológusoktól át a térképészekig. Mellettük, velük együtt tartó erős csoportotorsulásként tarthatjuk számon a Társulat Hidrológiai Szakosztályában és a Barlangkutató Szakosztályban csoportosult szakemberek vezetőségét, amely eredményes támogatásban részesítette azt az irányzatot, amely végül is 33 társulati tag aláírásával, B a l l e n e g g e r Róbert vezetésével, mint különvélemény a Társulat Rendkívüli Közgyűlése elé került.

A „különvéleménynek” azonban előzményei voltak. A Társulat, a konzervatívokra és radikálisokra bomló Társulat, mindkét ágon utakat keresett. Az egyik a helyzet stabilizálását, a másik a „különvéleményben” kifejtett indokok alapján az új és hatékony társulati működés kibontakozását és felvirágoztatását szorgalmazta.

Ebben a kíméletlen küzdelemben a konzervatívok és radikálisok — amíg lehetett — az ügyrend, a társulati alapszabály értelmében törekedtek eljárni, ill. érvényesülni. Amidőn ez már nem sikerült, a radikális szárny a Választmányban akcióra határozta el magát, és 1919. január 29-én váratlanul alapszabály-módosítási tervvel állt elő B a l l e n e g g e r Róbert és K o r m o s Tivadar másfél hónapig visszatartott, 1918. december 15-1 keletű indítványára alapján.

Ezt a lépést a nevezett Választmányi ülésen csendes előcsatározás vezette be: V a d á s z Elemér a geológia tanítása reformja tekintetében végzett munkálkodásáról számolt be. V o g l Viktor a Nemzeti

Múzeum Ősleánytárának szervezésére nyújtott be indítványt. T r e i t z Péter pedig a mezőgazdasági talajismeret társulati és állami propagandásért, intézményes segítségét javasolta.

E gondolatokat, indítványokat a Választmány részéről egyetértő támogatás fogadta, mire a vita pattintékat B a l l e n e g g e r Róbert végre elhelyezte azzal, hogy nevét a Társulati Közölnyének címlapjáról levétetni kívánta, mivel „a szerkesztésben neki része nincs”.

Erről az eseményről a Társulat 1919-beli Közölny meg csak óvatos fogalmazású kivonatot ad, megjegyezve, hogy a Választmány egyetértése alapján „a Földtani Közölny 1918. évi utolsó füzetéről a másodtitkár úr neve levették, s rajta csupán a szerkesztésért felelős első titkár (P a p p Károly) neve szerepeljen”. Az 1920. évi Földtani Közölny azonban már, az Alapszabály-átalakítással előzőkötő B a l l e n e g g e r — K o r m o s indítvány előzményeként jellemzi is az epizódot, amely a Földtani Közölny szerkesztésének formai köztételségével szembeni meglévő egykezi szerkesztést bírálta — meghozza a következőképpen: „Eltétkintve minden egyéni felgátlást!” — írta P a p p Károly első titkár; Földtani Közölny 1920. 56. oldal — „pusztán csak az előttem fekvő okmányokból beszélve, kiderül, hogy társulatunkban a kommunizmus első jele 1918. december 4-én mutatkozik abban a beadványban, amelyet Választmányunkhoz közvetlenül az ülés előtt K o r m o s Tivadar és 20 társa adott be a következő beköszöntővel: A közelmúlt eseményei, amelyek hazánk jövőjének minden bizonytalansága mellett is öröndetes hajnalhasadással köszöntöttek reánk, új kötelezettségeket rónak Társulatunkra is. A beadvány a nemzetközi tudományos világba való szorosabban bekapcsolódást kívánja, összefoglaló ismertetések formájában, amelyek minden egyéb közleménnyel szemben mindaddig előtérben álljanak, míg az irodalmi összefoglalások befejezést nem nyernek. Ennek az óhajnak teljesülését sürögösen követeljük, a Közölnyben nyitandó új rovat vezetésére B a l l e n e g g e r Róbertet független hatáskörrel kijelöljük, és figyelmeztetjük a Választmányt: itt az ideje, hogy a társulat működése passzivitásból a kor szellemét megértő és megszólaltatni tudó modern aktivitásba menjen át.”

„Ez a követelő hang” — jegyzi meg P a p p Károly — „Választmányunkban mindig szokatlan volt, s kellemetlen hatást tett. Ezen az ülésünkön az a vélemény alakult ki, hogy a Földtani Közölny a jövőben is, miként a múltban, főképp hazai tárgyú és eredeti munkákat közöljön és ismertessen, míg a külföldi irodalom termékeit csak a rendelkezésre álló téren közölje.”

„Mintthogy legnagyobb akadályának szerkesztői ténykedésében mutatkozott, a következő ülésen” — 1919. január 29-én — „B a l l e n e g g e r Róbert titkártársam ingerült hangon követelte, hogy neve a Földtani Közölny címlapjáról levétessek.”

Tisztelt Közgyűlés!

Társulatunk 1919. január 29-i Választmányi ülésén, az Alapszabály átalakítási B a l l e n e g g e r — K o r m o s javaslat betervezése előtti hangulatot 1919-es, ill. 1920-as nézetből, ill. jegyzőkönyvi vetületekből jól szemlélhetjük. Viszont az is kiderül a Földtani Közölny 1919. évi kötetének a január 29-i Választmányi ülésről adott jegyzőkönyvből, hogy az előző év december 4-i Választmányi ülésén elhangzott, 20 szakember által támogatott K o r m o s Tivadar-féle beadványt a konzervatívok nagyon komolyan vették, hiszen — függetlenül attól, hogy a másfél hónapon át elő nem tervezett B a l l e n e g g e r — K o r m o s-féle Alapszabály-átalakítási terv illetékelenül értésükre adódott vagy sem — felkesztették a javaslat kivédésére. I lehetőség szerint minden szervezhető-mozgatható egyetemi hallgatót, tanárjelöltet társulati rendes taggá javasoltak, már csak azért is, hogy Alapszabály adta keretek között eleve kivédhessék az Alapszabály radikális átrendezésének-átalakításának tervét. 25 főt érintő tagfelvételi javaslati törvéket az említett 1919. január 29-i Választmányi ülésen, annak 2. napirendi pontjaként át is vitték tehát, még mielőtt a radikális ellenzék a saját ügyrendi fogásait-húzásait keresztül vihetné volna.

Ez élen a tagdúsítás ellen B a l l e n e g g e r Róbert — a jegyzőkönyv szerint — csak az Alapszabály-reform javaslat betervezése után nyilatkozhatott meg „aggodalmának” adva „kifejezést, a mai ülésen tömegesen bejelentett tagokkal szemben, akik a társulat irányítására esetleg döntő módon folyhatnak be”. (Földtani Közölny, 1919. 55. o.)

E megjegyzésében B a l l e n e g g e r Róbert másodtitkárnak teljesen igazra volt, hiszen a március 20-i Rendkívüli Közgyűlés Alapszabály-átalakítási tervének sorsát e hallgatókból lett, újszerűtlen rendes tagok megjelenése, és a konzervatív oldalhoz vezérlésszerű becsatlakozása végképp megpecsételte.

Tisztelt Közgyűlés!

A január 29-i Választmányi ülésen előterjesztett B a l l e n e g g e r — K o r m o s-féle Alapszabály-átalakítási indítvány mindazonáltal méltánylásra talált. Azonos szavazatszám folytán, a második menetre bizottság kijelölésére került sor, amely Pálffy Móric másodelnök vezetésével B a l l e n e g g e r Róbert és K o r m o s Tivadar tagokkal az alábbiakban indokolta meg az Alapszabály-átalakítás gondolatának felvetődését:

„Igen tisztelt Tagtárs Úr!

Társulatunk Választmánya dr. K o r m o s Tivadar és dr. B a l l e n e g g e r Róbert tagtársainkkal együtt azzal bízott meg, hogy Társulatunk átszervezését célzó alapszabálytervezetet készítsünk. Mint tervezetünkben látni méltóztatik, munkánkban az a főelv vezérelt, hogy mindazoknak, akik szaktudományunkkal tudományosan vagy gyakorlatilag behatóan foglalkoznak, Társulatunkban irányító szerep jusson.

Mielőtt tervezetünket a Választmányhoz betervezteszük, azzal a kéréssel küldöm azt meg az igen tisztelt tagtárs úrnak, hogy szíveskedjék esetleges észrevételeit velem 8 napon belül közölni, mert szeretném nb. megjegyzéseit előzőleg még figyelembe venni. Különösen kívánatosnak tartanám annak közlését,

hogy a tervezetben lefektetett elveket helyesli-e és ha igen, minő változtatást tartana szükségesnek az alapszabálytervezeten?

Budapest, 1919. február 12.

Kiváló tisztelettel:
Dr. Pálffy Móríc sk.
A Magyarhoni Földtani Társulat
másodelnöke

Az alapszabálytervezet készítésénél szem előtt tartott elvek

Hogyha Társulatunk tagjainak névsorán végigtekintünk, akkor tagjainkat kb. négy csoportba oszthatjuk be. Ezek közül az első azoknak a sora, akik a geológiával és rokon tudományokkal úgy tudományosan, mint gyakorlatilag eredményesen foglalkoznak (geológusok, bányászok, tanárok, gazdák, mérnökök stb.). Ez a szoros értelemben vett szakembercsoportja, akiknek kötelességük és feladatuk lenne, hogy Társulatunk életének irányításában mindnyájan részt vegyenek. Ezt a kötelességüket legnagyobb részük azonban jelenleg — a Választmány tagjain kívül — csakis az évi Közgyűlésekén érvényesíthetik. A fő elv tehát, ami szemünk előtt lobogott, az volt, hogy ennek a csoportnak, a szakemberek csoportjának, Társulatunk belső életében minél nagyobb és döntőbb hatáskört biztosítsunk. A második csoportba sorozzuk a lelkes fiatalgárdát, amelynek sorából fog Társulatunk felrüssülni. Utat és módot kívánunk nekik nyújtani, hogyha tudományozzukat eredményesen művelik és Társulatunk felvirágoztatását munkálják, minél előbb elismerésben részesülhessenek; tehetségüket, szorgalmukat kitin-tethessük azzal, hogy — mint beleszó tagoknak — részt juttathassunk a Társulat belső életének irányításából is. Ennek a fiatal gárdának lesz a feladata a jövőben Társulatunk vezetése. Buzdítani, ösztönözni akarjuk őket az alkotó munkára s ennek az ösztönzésnek egyik tényezőjét látjuk abban, ha majdan nem az évi tagsági díj ellenében, hanem tudományos érdemeik elismerésül jutnak be a belső tagok sorába. A harmadik csoportja tagjainknak olyan szakemberekből áll (tanárok, bányászok, gazdák stb.), akik főleg csak a tudomány haladását, művelésének menétét óhajtják kiadványaink révén figyelemmel kísérni. Ez a csoport ezután is megtalálja Társulatunkban azt, amit igényel. Végül a negyedik csoportba kell sorolnunk azokat, akiket igazán csak a tudomány istápolása vonzott Társulatunk keretébe.

Meggyőződésünk az, hogy e két utóbbi csoport teljes megnyugvással bízhatja Társulatunk irányítását azokra a szakemberekre, akiknek legfőbb életcélja az, hogy a magyar geológiát és annak rokontudományait a tudomány és Hazánk gazdasági fellendülésének érdekében minél jobban szolgálják.

Amint a tervezetből meggyőződni méltóztatunk, távol áll tőlünk, hogy tagjaink valamely csoportjának a Társulat ügyeibe való beleszólását egyáltalán lehetővé tegyük. Megmarad, amint eddig is volt, minden tagnak a Társulat minden tudományos összejövetelén való részvételi, felszólalási és indítványozási joga, a Közgyűlésen pedig részük jut a belső és tiszteleti tagok megválasztásában is.

A tervezett zárt ülés, amelyen a belső tagok a Társulat ügyeit intézik, tulajdonképpen nem egyéb, mint a jelenlegi Választmány kibővítése, de szükségképpen annál nagyobb testület lesz. Ez a testület a Társulat kisebb-nagyobb ügyeinek megvitatásában előreláthatólag nehézkes lenne, azért tartottuk szükségesnek egy kisebb szervet, amit a tervezetben ügyvezető bizottságnak neveztünk, amelynek feladata tulajdonképpen az lenne, hogy az ügyeket a zárt ülésre előkészítse és a beadott indítványokat javaslataival terjessze a zárt ülés elé.

Mélyen tisztelt Választmány!

Amint tervezetünkből méltóztatik látni, az ha kissé akadémikusnak tűnik is fel, másrésztől igen nagy jogkiterjesztéssel jár éppen azokra nézve, akik a tudomány művelésében és gyakorlati alkalmazásában igazán munkálkodnak. Teljes meggyőződéssel hisszük, hogy azok az elvek, amiken tervezetünk alapszik, Társulatunk tudományos névjóának emeléséhez hathatósan hozzá fognak járulni.

Dr. Kormos Tivadar sk.
választmányi tag

Dr. Pálffy Móríc sk.
társulati másodelnök

Dr. Ballenegger Róbert sk.
társulati titkár

A MAGYARHONI FÖLDTANI TÁRSULAT ALAPSZABÁLYAI*

I. Cím

1. §. A társulat címe „Magyarhoni Földtani Társulat”. Székhelye: Budapest.

II. Cél

2. §. A „Magyarhoni Földtani Társulat” 1848-ban alakult tudományos egyesület, amelynek célja a földtannak és rokontudományainak művelése és terjesztése.

3. §. Ennek a célnak elérése végett a „Magyarhoni Földtani Társulat” más testületekkel összeköttetésbe léphet.

* Az alapszabálytervezet fontos társulattörténeti dokumentum. Késői közreadását, a kísérő levél és bevezető nyilatkozat közzétételét a társulattörténeti tisztánlátás igénye indokolja. Szerk.

III. Eszközök

4. §. A jelentékenyebb eszközök: a) gyűlések, b) kiadványok, c) egyes vidékek földtani tanulmányozásának, továbbá a föld- és őslénytani tárgyak gyűjtésének támogatása, d) fiókegyesületek és szakosztályok alakítása.

IV. Pártfogó

5. §. A Társulat, céljainak érdekében, egy vagy több pártfogót igyekszik megnyerni.

V. Tagok

6. §. A Társulatnak vannak: a) pártoló, b) örökítő, c) rendes, d) belső és e) tiszteleti tagjai.

7. §. Pártoló tag az, aki a Társulat pénzalapját legalább 1000 K-val növeli.

8. §. Örökítő tag az, aki az alapítóké gyarapítására a Társulat pénztárába 400 K-t fizet.

9. §. Rendes tag lehet az, aki belépési szándékát közvetlenül, vagy egy társulati tag ajánlatával a titkárnak bejelenti és kötelezi magát, hogy a Társulatnak legalább 3 évig tagja marad.

10. §. Belső tagokat a rendes, örökítő, pártoló és tiszteleti tagok sorából z tag indokolt ajánlatára a zárt ülésnek $\frac{2}{3}$ szótöbbséggel megejtett jelölése alapján a Közgyűlés választ. Ha az ajánlottat a zárt ülés nem jelöli, vagy a Közgyűlés nem választja meg, úgy az illető a következő évben ismét ajánlható.

11. §. Tiszteleti tagul oly bel- vagy külföldi kitűnő férfi választható, aki a geológiában, vagy ennek rokontudományában rendkívüli érdemeket szerzett.

VI. Tagok választása

12. §. Aki pártoló, örökítő vagy rendes tag óhajt lenni, szándékát a Társulat egy tagjának vagy a titkárságnak ajánlás végett bejelenti. Az ekként ajánlottakról a zárt ülés dönt és a megválasztottak neveit a legközelebbi szakülésen a titkár bejelenti.

13. §. Belső tagnak a rendes, örökítő, pártoló és tiszteleti tagok sorából csak az választható meg, aki a földtannal vagy rokontudományaival, tudományosan vagy gyakorlatilag is foglalkozik és e téren már jelentősebb eredményeket is ért el. Számuk korlátozva nincs. Megválasztásuk mindaddig érvényes, míg a földtannal vagy rokontudományaival tudományosan vagy gyakorlatilag foglalkoznak.

Ha valamely tag a Társulattól kilép, megszűnik belső tag lenni. Újból való belépés alkalmával csak ismételt megválasztás esetén lehet ismét belső tag.

14. §. Tiszteleti tagot a zárt ülés előterjesztése alapján a Közgyűlés választ.

Tiszteleti tagot a Társulat összes tagjai ajánlhatnak. Ajánlatukat, az ajánlottak különös érdemeit felsorolva, december hó 1-ig az elnökséghez írásban kell benyújtani. A zárt ülés ezt a javaslatot jelölés esetében a legközelebbi Közgyűlés elé terjeszti.

VII. Tagok kötelességei

15. §. A rendes tagok évenként 20 K tagsági díjat fizetnek. Ezenkívül az oklevélért, ha oklevelet kíván, minden rendes tag 8 K-t fizet.

Azokban személyek 400 korona lefizetésével mint örökítő tagok; míg hivatalok, intézetek, testületek vagy vállalatok 1000 koronával — mint pártoló tagok — egyszersmindenkorra is leróhatják kötelezettségüket.

16. §. A tagsági díj minden év első negyedében fizetendő. Ha valamely tag évi díját az első negyeden nem fizette ki, a Társulat a díjat posta útján szedi be, amely esetben a postai költséget a hátralékos tag fizeti. Aki a tagsági díjjal hátralékban marad, szavazási jogát nem gyakorolhatja.

17. §. A belső vagy rendes tag, ha ki akar lépni, a következő évre vonatkozó kilépési szándékát, a titkárságnál december hó 1-ig, előzetesen bejelenteni tartozik.

VIII. Tagok jogai

18. §. A tagok magukat a „Magyarhoni Földtani Társulat” pártoló, örökítő, rendes, belső vagy tiszteleti tagjának nevezhetik.

A Társulat minden tagja részt vehet, felszólalhat és indítványokat nyújthat be a szaküléseken és a Közgyűléseken is; azonban a Közgyűléseken szavazati joguk csak akkor van, ha ott személyesen megjelennek. A tagok jogaival bíró intézetek, hivatalok, testületek vagy vállalatok megbízottjaik útján szavazhatnak. Az írásbeli felhatalmazással megbízottak szavazati jogukat csak abban az esetben gyakorolhatják, ha a Közgyűlésen személyesen megjelennek.

A Társulat minden tagja kapja a Társulat kiadványait, a Társulat részére biztosított jognál fogva használhatja az Állami Földtani Intézet könyvtárát és új pártoló, örökítő, rendes és tiszteleti tagokat ajánlhat.

19. §. A tudományos vagy gyakorlati téren kifejtett eredményes munkásságuk elismeréséül megválasztott belső tagoknak a rendes tagok jogain kívül részvételi és szavazási joguk van a zárt üléseken,

IX. Ügyvezetés

20. §. A Társulat ügyeit a zárt ülés és az ügyvezető bizottság intézi.

21. §. A zárt ülés tagja a Társulat minden belső tagja és megbízatusuk idejére a Társulat tisztviselői s a szakosztályok elnökei.

A zárt ülés ellenőrzi a Társulat ügyvitelét és folyóiratának szerkesztését.

A zárt ülés választja a belső tagok sorából a Társulat elnökeit, titkárait és a kiadványok szerkesztőjét. A Közgyűlésnek kijelöli a megválasztásra ajánlott belső és tiszteleti tagokat. Az ügyek intézésére négy tagot küld az ügyvezető bizottságha, dönt az ügyvezető bizottság részéről letárgyalt és előterjesztett ügyekben. Megállapítja a költségvetést évenként és pedig a Rendes Közgyűlést követő első zárt ülésen megválasztja a pénztárost és az ügyvezető bizottságot s a pénztár vizsgálatára 3 tagú bizottságot küld ki.

Kiírja a pályázatokat és megállapítja a pályakérdéseket. A beérkezett pályamunkák megbírálására bizottságot küld ki és annak véleménye jelentése alapján dönt.

A Szabó József Emlékérem kiadása ügyében az érvényben levő Ügyrend alapján dönt és annak kiadását a Közgyűlésnek előterjeszti.

Megválasztja a pártoló, örökítő és rendes tagokat. „Levelező” címet adhat mindazoknak, akik a Társulat céljait gyűjtés, becsebebb adomány vagy egyéb jó szolgálat által elősegítették.

Fiókgyűlések és szakosztályok felállítására vonatkozólag javaslatot tesz a Közgyűlésnek és megállapítja azok ügyrendjét.

22. §. Az ügyvezető bizottság tagjai a Társulat tisztviselőin kívül a zárt ülés által kiküldött négy belső tag.

Az ügyvezető bizottság irányítja a Társulat ügyvitelét, a beérkezett ügyekről, valamint az indítványokról és a zárt üléstől áttutalt ügyekről a titkár útján véleményes jelentést tesz a zárt ülésnek. A költségvetés keretén belül intézkedik a Társulat jövedelmének felhasználása iránt. Javaslatot tesz a zárt ülésnek a Társulat vagyonának hovaforrásáról.

23. §. Az elnök képviseli a Társulatot, elnököl az üléseken, felügyel a Társulat pénzügyeire, utalványozza a fizetéseket, aláírja a jegyzőkönyveket és társulati határozatokat, szavazatok egyenlősége esetén az ő szava dönt.

A másodelnök helyettesíti az elnököt.

24. §. A titkár vezeti az ügyeket és az ülések jegyzőkönyveit. Gondoskodik a szakülési előadásokról, a beküldött munkálatok és tárgyak bemutatásáról; tudósítja a tagokat a gyűlések idejéről és napirendjéről; nyilvánosságban tartja a tagok számát, beszedi a tagdíjakat és a Közgyűléseken a Társulat működéséről jelentést terjeszt elő.

25. §. A szerkesztő szerkeszti a Társulat kiadványait.

26. §. A pénztáros kezeli a Társulat vagyonát és forgatókönyvét, teljesíti a fizetéseket, a titkártól ellenjegyzett és az elnöktől utalványozott számlára vagy nyugtatóra.

27. §. Az elnök, másodelnök, titkár és szerkesztő a Közgyűlést előkészítő zárt ülésen titkos szavazással, abszolút szótöbbséggel 3 évre választatnak. Ugyanazon állásra egy egyén egyfolytában csak két ízben választható meg.

X. Gyűlések

28. §. A gyűlések — az igazgató tanács ülésein kívül — háromfélék: ú.m. a) szak-, b) zárt és c) Közgyűlések. Ezekon kívül a lehetőséghez képest, népszerű előadásokat is rendez a Társulat.

29. §. A szakülésein tudományos értekezéseket adnak elő. Szakülés, kivéve a nyári szünidőt minden hónapban tartandó.

30. §. A szakülés után rendszerint havonként egyszer zárt ülés következik, melyen általános szótöbbséggel döntenek, a belső tagok jelölését kivéve, mely $\frac{1}{2}$ szótöbbséggel történik.

Érvényes határozathozatalhoz az ügyvezető bizottság tagjain s a tisztviselőknél kívül legalább 12 belső tagnak kell jelen lennie. A zárt ülés mindenféle személyi ügyben titkos szavazással dönt.

Az elnök, ha szükséges, mások is hívhat össze zárt ülést, de 12 belső tag írásbeli kérésére köteles azt 8 napon belül bármikor összehívni.

31. §. A Közgyűlést megelőző zárt ülés megejti a jelöléseket az ajánlott belső és tiszteleti tagokra, abszolút szótöbbséggel megválasztja — a pénztáros kivételével — a tisztikart, megvizsgálja a számadásokat, megállapítja a jövő évi költségvetést, dönt a Szabó József Emlékérem kiadásáról.

32. §. A Társulat évenként rendszerint egyszer Közgyűlést tart, mégpedig a polgári év első negyedében. A Közgyűlésen a titkár a zárt ülés fontosabb határozmányairól, a Társulat szellemi működéséről és anyagi helyzetéről beszámol és bejelenti az újonnan megválasztott tisztikart.

A Közgyűlés választja a zárt ülés jelölése alapján a belső és a tiszteleti tagokat általános szótöbbséggel. A zárt ülés jelentése alapján kiadja a Szabó József Emlékéremet, kihirdeti a pályázatokat, kiadja a pályadíjakat, tudomásul veszi a számvizsgáló bizottság jelentését és a következő évi költségvetést.

Ha valaki a Közgyűlés elől indítványt szándékozik terjeszteni, amely pénzküldéssel vagy a fennálló alapszabályoknak és a szokás szentesítetté ügykezelési rendnek megváltoztatásával járna, köteles indítványát a zárt ülésnek december hó 1-ig a titkárság útján bejelenteni.

Szükség esetében az elnök Rendkívüli Közgyűlést is hívhat össze; de ezt a tagokkal két héttel előbb tudatnia kell.

A Közgyűlésen a szavazásra jogosult tagok általános szótöbbséggel határoznak.

XI. Társulati vagyon

33. §. A Társulat vagyona: a) az alaptőke és b) a forgótőke.

a) Az alaptőke a pártoló és örökítő tagok alapítványából s egyéb erre a célra szánt adományokból áll. Az alaptőkének csak kamatja költhető el.

b) A forgótőke jövedelmei: 1. a tagdíjak; 2. oklevéldíjak; 3. az eladott kiadványok ára; 4. az alaptőke kamatja; és 5. egyéb erre a célra szánt adományok.

XII. A fiókegyesületek és szakosztályok szervezete

34. §. A Társulat Közgyűlése a 4. §. értelmében fiókegyesületeket és szakosztályokat is alakíthat a) A fiókegyesületeknek és szakosztályoknak tagja lehet az anyaegyesületnek minden tagja, aki belépési szándékát a fiókegyesület, illetve a szakosztály vezetőségének bejelenti és kötelezi magát a fiókegyesületi, illetve a szakosztályi tagsági díj fizetésére.

b) A fiókegyesületek és szakosztályok céljaira alapítványok tehetők, amiket az anyaegyesület pénztára a fiókegyesület vagy szakosztály alapítókéjével együtt alapítóke gyanánt kezel s az így kezelt alapoknak a fiókegyesület, illetve szakosztály csak kamatait költetheti el.

c) A fiókegyesületek és szakosztályok tagjai, valamint az alapítványt tevők is tagsági, illetve alapítványi díjuk fejében megkapják a fiókegyesület, illetve szakosztály folyóiratát, a szaküléseken és népszerű estélyeken előadásokat tarthatnak, azokhoz hozzászólhatnak, részt vehetnek a kirándulásokon, továbbá az évről-évre rendkívüli üléseken; de felszólalási, indítványozási és szavazási joga csak a fiókegyesület, illetve szakosztály tagjainak van.

d) Az anyaegyesület zárt ülése az alapszabályok keretén belül a fiókegyesületek és szakosztályok részére ügyrendet állapít meg.

e) A fiókegyesületek és szakosztályok ügyeit a tisztikar és Választmány vezeti, melyet a fiókegyesület, illetve szakosztályi tagok soraiból választanak. Működésükért, valamint a Társulat alapszabályainak és az ügyrendnek betartásáért elsősorban az anyaegyesület zárt ülésének, másodsorban Közgyűlésének felelősek.

f) Ha a fiókegyesületek vagy szakosztályok megszűnnek, akkor összes vagyonuk felett az anyaegyesület rendelkezik, de ha hasonló célt szolgáló önálló társulattá alakulnak át, az anyaegyesület a fiókegyesület vagy szakosztály vagyonát ezen új társulatnak átadhatja.

XIII. Alapszabályok változatsa

35. §. A Társulat alapszabályait csak a Közgyűlés változtathatja meg. Azok a Közgyűlés elfogadása után rögtön életbe lépnek.

XIV. A Társulat feloszlata

36. §. A Társulat feloszlását Közgyűlés határozhatja el. A feloszlásról határozó Közgyűlést megtartása előtt egy negyedévvel kell kihirdetni. Határozat csak akkor hozható, ha a helybeli tagoknak kétharmada jelen van. Ha ennyi tag nem gyűlt volna össze, akkor a feloszlásról egy hasonló módon kihirdetett újabb Közgyűlésen a megjelent tagok kétharmad szótöbbséggel döntenek.

37. §. Ha a Társulat feloszlik, minden vagyona a Közgyűlés által kijelölt tudományos célra fordítandó."

*

Tisztelt Közgyűlés!

Az alapszabálytervezet készítésénél szem előtt tartott elvek a P a p p Károly-féle kivonat szerint többek között abban a gyakorlati megoldásban csapódtak volna le, miszerint „a mai zártkörű választmány helyett k i s e b b s z a k t a n á c s a l a k í t t a s s é k, életfogytig terjedő megbízással. A tisztikart és a szükséges szakbizottságokat a kibővített nagyválasztmány: a n a g y t a n á c s válassza. Az idei közgyűlésnek kizárólag emez alapszabálytervezet jóváhagyó tudomásulvétele legyen a feladata". (Földtani Közlöny 1919. 55. o.)

Végeztemben az 1919. január 29-i Választmányi ülés egyetlen napirendi ponttal, a P á l f y – B a l l e n e g g e r – K o r m o s bizottság alapszabály átalakítási tervével futott tovább, annak előbb bemutatott kísérőlevelével és elvi indoklásával a március 3-ra összehívott újabb Választmányi ülésig, ahol a konzervatívok S z o n t á g Tamás elnöki döntése nyomán 8 : 7 arányban elvetették a radikálisok alapszabálytervezetét, s helyette a maguk I l o s v a y – P a p p – I, ó c z y-féle változatát terjesztették a március 20-ra, a Magyar Természettudományi Társulat üléstermébe, 17 órára összehívott Rendkívüli Közgyűlés nyilvánossága elé.

Megemlítem, hogy a Földtani Közlöny a P á l f y – B a l l e n e g g e r – K o r m o s bizottság alapszabálytervezetét nem is tartalmazza (ezt a hiányt pótolja a fenti közzététel), viszont az I l o s v a y – P a p p – I, ó c z y-féle változatot teljes terjedelmében közli.

A radikális ellenzék visszaszorulása a Választmányban, számára — utolsó lehetőségként — csak a k ü l ö n v é l e m é n y-nyilvánítás jogát engedményezte a Közgyűlés előtti különvélemény-beterjesztéssel.

„A Magyarhoni Földtani Társulat Rendkívüli Közgyűléséhez beadott különvélemény

Alulírottak ezennel tisztelettel bejelentjük, hogy a Magyarhoni Földtani Társulat Választmányára által elfogadott és Rendkívüli Közgyűlés előtt fekvő alapszabálymódosítási tervszettel szemben a különvélemény jogával élünk s kérjük a Rendkívüli Közgyűlést, hogy a tárgyalás alapjául azokat az elveket elfogadni sziveskedjék, amelyek a Választmány által régebben kiküldött bizottság (P á l f y Mór, K o r m o s a Tivadar és B a l l e n e g g e r Róbert) eredeti alapszabálytervezetében foglaltatnak. Amidőn kérjük, hogy a Rendkívüli Közgyűlés tisztelt elnöksége ebben a kérdésben napirend előtt nyílt szavazást elrendelni sziveskedjék, maradunk kiváló tisztelettel

Budapest, 1919. március 15-én.

1. Ballenegger Róbert, 2. Emszt Kálmán, 3. Kormos Tivadar, 4. Telegdi Roth Károly, 5. Zalányi Béla, 6. Szinyei-Merse Zsigmond, 7. Jekelius Erich, 8. Treitz Péter, 9. Lambrecht Kálmán, 10. Weszelszky Gyula, 11. Ferenczi István, 12. Vigh Gyula, 13. Jablonszky Jenő, 14. Tóborffy Géza, 15. Timkó Imre, 16. Vögl Viktor, 17. Vendi Aladár, 18. Maros Imre, 19. Éhik Gyula, 20. Papp Simon, 21. Balló Rezső, 22. Somogyi Kálmán, 23. Szilber József, 24. Bartucz Lajos, 25. Maucha Rezső, 26. Papanek Ernő, 27. Vadász Elemér, 28. Leidenfrost Gyula, 29. Pávai Vajna Ferenc, 30. Rozlozsnik András, 31. Réthly Antal, 32. Marcell György, 33. Szirtes Zsigmond.

A beadott irat kapcsán, az alulírt tagok nevében Ballenegger Róbert dr. a következő megokolást terjeszti a Rendkívüli Közgyűlés elé:

Tisztelt Közgyűlés!

Engedjék meg, hogy 32 geológus társam nevében szóljak hozzá a Társulat Választmányának indítványához és különvéleményt terjessek be. Mielőtt a különvéleményt felolvassam, legyen szabad néhány szót elmondanom, melyek azok az okok, melyek bennünket arra készítettek, hogy kérjük a tisztelt Közgyűlést, hogy a Választmány által elfogadott alapszabálytervezettel szemben azt az eredeti tervezetet fogadja el, melyet a Pálffy alelnök úr vezetésével kiküldött bizottság dolgozott ki.

Amikor társaim különvéleményét tolmácsolom, tisztában vagyok azzal, hogy a Társulat jövőjére rendkívül fontos indítványt terjeszték elő, amelynek el nem fogadása a Társulat szétszakadását vonhatja maga után. Ennek tudatában igyekeztem lehetőleg tárgyilagosan, sine ira et studio adni elő azokat az előzményeket, amelyeknek indítványunk csupán logikus következménye.

Közismert dolog, hogy Társulatunk, amely tagjainak számát tekintve a legnagyobb földtani társulat a föld kerekéjén, az utóbbi 10 év óta súlyos krízisen megy keresztül. A Társulat tagjainak száma évről évre rohamosan nőtt, most már a 800-at is elérte. Ezzel szemben a Társulat szellemi élete évről évre hanyatlott. Közönlöne megjelent ugyan, bár nagy kesésekkel; szaküléseket is tartottunk, bár az utóbbi időben csak nehezen tudtuk őket összehozni, úgy, hogy többször tárgy híján az ülés nem volt megteratható és bár egyik-másik ülésen igen értékes előadásokat hallhatott a kiszámú hallgatóság, üléseink mondhatni minden visszhang keltése nélkül folytak le. Nem hallottunk vitákat, melyek azt mutathaták volna, hogy az elhangzott ige termékeny talajra hullott, nem hallottuk a kritikát sem, amely pedig a szellemi produkcióknak nélkülözhetetlen stimulánsa.

Közönlönyünkben, melyet ma tudományos folyóiratnak nevezni nem lehet, de melyről joggal azt sem mondhatjuk, hogy a tudomány népszerűsítésének ügyét szolgálja, továbbá szaküléseink meghívói csak kevés nevet láttunk szerepelni. A geológusok nagy többsége, s közöttük igen kiváló emberek, állandóan távolmaradtak.

Látva Társulatunknak ezt a szomorú helyzetét és segíteni kívánva rajta, társaimmal együtt kutatni kezdtük a hanyatlás okát. Ezt az okot nem a Társulat tisztviselőiben kerestük, mert hisz mindnyájan tudjuk, hogy társulatunk melyen tisztelt elnöke és elsőtitkára minden erejükkel a Társulat felvirágoztatására fordították. Munkálkodásuknak van is látható eredménye. Társulatunk nagy, pénzügyei jók. Tagjaink száma megsaporodott, megsaporodott annyira, hogy most már egy szakemberre hűsz nem szakember esik. És éppen ebben a körülményben válték megalátni az okát annak a nagy elkedvetlenedésnek, amely legkiválóbb geológusaink erőit vett és amely elkedvetlenedés megakadályozza őket abban, hogy Társulatunk életében részt vegyenek. Legjobb geológusaink megelégszenek avval, hogy az évi 10 korona tagsági díjat pontosan befizetik. Ez pedig nagy baj! Mert hiába gyűlnek vasszekereinyinkben a 10 koronások, ezek ott csak holt tőkét képviselnek. Ezekkel a bankjegyekkel életet teremteni nem lehet! Már pedig mi egy virágzó Földtani Társulatot szeretnénk, olyant, amely ellenállhatatlan erővel vonzana magához minden szakembert, mindenkit, aki a geológia ügyét elméletileg vagy gyakorlatilag előbbre vitte. Olyan társulatot, melyben pezsgő élet folyik, melybe mindenki örömmel siet, hogy kutatásainak eredményeit bemutassa, meghallgassa szaktársai kritikáját, hogy belőle újabb vizsgálatokra impulzust nyerjen. Olyan társulatot, melynek szaküléseire a tanulni vágyók özönlenek, melynek közönlönyét mindenki azzal a tudattal veszi kézbe, hogy most valamit tanulni fog.

Ilyen társulatot szeretnénk és hogy ezt megcsinálhassuk, a Társulat ügyeinek vezetését a szakemberek kezébe kell tennünk. Mi azt kívánjuk, hogy a Társulat ügyeit kizárólag a szakemberek vezessék, viszont minden szakembernek módjában legyen, hogy a Társulat ügyeinek vezetéséhez állandóan hozzászólhasson.

Ezért azt indítványozzuk, hogy a Társulat rendes tagjai közt különbség tétessék azok között, akik szellemi tőkéjükkel vesznek részt a társulati életben és azok közt, kik obulusaikkal áldoznak a tudomány oltárán. Az előbbieket a Társulat működő tagjai, vezessékők a Társulat hajóját, az utóbbiakat busásan jutalmazhatja a Földtani Közlönyön, mint anyagi ellenszolgáltatáson kívül, az a tudat, hogy filléreiket nemcsak céla áldozták.

Indítványunknak ez a lényege, kérjük a tisztelt Közgyűlést, hogy ahhoz járuljon hozzá és tegye a Földtani Társulat sorsának intézését azoknak kezébe, akik erre munkásságuknál fogva hivatottak. Csak így lesz lehetséges az, hogy a Földtani Társulat is kivegye részét abból a szép munkából, amely most tudományos társulatainkra vár; csak így segíthetünk megmenteni a civilizációnak mindazt, mi kultúránkban értékes és csak így vehetünk részt hazánk gazdasági rekonstrukciójának nagy munkájában.

Budapest, 1919. március 20-án.

Ballenegger Róbert dr.†

*

Az eredmény ismert. A konzervatív többség a Pálffy-Ballenegger-Kormos-féle alapszabály sarkalatos 6-7. paragrafusáról szavazván elvetette azt 47 : 29 arányban, mire a pattanásig feszült légkörű Közgyűlésről a külön indítvány beadói közül mintegy 20-an Ballenegger Róbert másodtitkár

vezetésével eltávoztak — majd a Fiume kávéházból „küldözték át megbízottaikat” a Közgyűlésre, amely jellemzően: a radikális irányzat visszavetésével zárult az ismert történelmi fordulón, a Tanácsköztársaság kikiáltásának előestéjén.

*

A Magyarhoni Földtani Társulat haladó radikális személyiségeinek csoportja, a középkorúak progresszív testülete a hagyományos formák és eszközök idején, tehát 1919. március 20-án, a 69., Rendkívüli Közgyűlésen vereséget szenvedett s jöllehet a Tanácsköztársaság kikiáltása meghozta célkitűzéseik megvalósítását, a 133 nap végén a bukás még jobban kiexponálta a haladó elemek tevékenységét (előtérleg) s végeredményben oly súlyos visszahattással érvényesült Társulatunk életében, amit csak az 1920. febr. 18-án a választmány által jóváhagyott, igazoló bizottsági elmarasztaló határozat nyomán tudunk kellően érzékeltetni.

Íme a határozat:

- I. 1. Kövesligethy Radó dr.,
2. Leidenfrost Gyula dr. és
3. Szirtes Zsigmond dr. tagtársainknak még az 1919. év folyamán bejelentett kilépését a

választmány egyhangúlag tudomásul vette, azzal a hozzáadással, hogy újból való jelentkezésük esetén csakis igazoló eljárás után vehetők fel.

II. Rosszalárás ítélte a következő tagtársakat:

4. Ballenegger Róbert dr., II. titkárt 10 szavazattal 2 ellen.
5. Koch Nándor rendes tagot 7 szavazattal 5 ellenében.
6. Kogutowicz Károly rendes tagot 10 szavazattal 2 ellenében.
7. Mihók Ottó rendes tagot 10 szavazattal 1 ellenében.
8. Réthly Antal örökítő tagot 9 szavazattal 2 ellenében.

III. A társulattól kizárta a következő tagokat:

9. Balló Rezső rendes tagot 11 szavazattal 2 ellen.
10. Bartucz Lajos dr. rendes tagot 10 szavazattal 2 ellen.
11. Bogdányfó Ödön rendes tagot 8 szavazattal 2 ellen.
12. Jablonszky Jenő rendes tagot 11 szavazattal 1 ellen.
13. Jekelius Erich rendes tagot 11 szavazattal 1 ellen.
14. Kormos Tivadar választmányi tagot 11 szavazattal 1 ellen.
15. Lambrecht Kálmán rendes tagot 12 szavazattal — ellen.
16. Lendl Adolf rendes tagot 9 szavazattal 3 ellen.
17. Szilber József rendes tagot 10 szavazattal 1 ellen.
18. Vadász Elemér választ. tagot 9 szavazattal 2 ellen.

Ezzel a Magyarhoni Földtani Társulat elvesztette megvolt és kibontakozott expanzív erejét. Jeles radikális tagjai a határterületeken, új, vagy azóta továbbfejlesztett egyesületekben, és szakosztályokban fejtették ki tevékenységüket, de sokan kiüföldön is, mert számukra a teljes érvénnyel visszaközöntött konzervatív irányzat negyedszázada az élthez értelmet, a szakma elismert műveléséhez lehetőséget a Társulaton belül nem adhatott már. Bemutatott törekvések érdemét azonban meghozta az idő, s az elmúlt negyedszázad nem hagy kétséget aziránt, hogy törekvésük még ha 1919. III. 20-án fiaskövával is zárult, mégsem volt hiábavaló.

Utolsó mondataimmal az 1918—19-es radikálisokat köszöntöm Társulatunk nevében, örömmel és megkülönböztetett tisztelettel, hogy az 50 éves jubileumon kik még itt élnek közülük közöttünk Társulatunk hasznára, tudományunk ekességeként, köszönetünket és elismerésünket fogadva tekintsek munkásságunkat, amely szeretne az ő elemi lendületű helyzetfelmérésük irányvételével haladni a Társulat jövőjének formálásában.

*

N e m e c z Ernő elnök megköszöni K r i v á n Pál főtítkár emlékező-értékelő előadását s a Közgyűlést bezárja.

*

Résztevők száma: 127.

Március 26. Tisztújító Közgyűlés II.*

Délután 15 órakor:

Elnök: N e m e c z Ernő

N e m e c z Ernő: A Magyarhoni Földtani Társulat szerepe a földtani kutatásban**

D a n k Viktor: Kertai György emlékezete**

T a s n á d i K u b a c s k a András: Vértes László emlékezete**

C s. M e z n e r i c s Ilona: Kolosváry Gábor emlékezete**

K e r t é s z Pál: Papp Ferenc emlékezete**

* M e g j e g y z é s: Az 1969. március 26. délelőtt 11 órára meghirdetett Tisztújító Közgyűlés résztvevői létszáma nem érte el az Alapszabály által a határozatképességhez előírt létszámot, így a Tisztújítást a délutánra újra összehívott, a megjelentek létszámától függetlenül határozatképes Közgyűlés végezte el.

** Nemezz Ernő elnöki megnyitója és a megemlékezések a kötet elején találhatóak meg.

Csiky Gábor: A Koch Antal Emlékérem ügyrendjének bemutatása A Koch Antal Emlékérem ügyrendje

I. Általános indokolás

A Magyarhoni Földtani Társulat elhatározta, hogy Koch Antal (1843–1927) a Társulat volt elnöke és tiszteleti tagja, a kolozsvári Tudományegyetem első geológus professzora és a Budapesti Tudományegyetem Ősleánytani Intézetének első egyetemi tanára, a nemzetközileg is elismert tudós halhatatlan emlékének megörökítésére az ásványtani és földtani tudományokban kimagasló eredményekre való buzdítás céljából emlékérmeket alapít.

A „Koch Antal Emlékérem” alapítása szükségessé vált, mivel a szocialista orszáépítés folyamán megszaporodott földtani kutatásokkal együtt ezekben a tudományokban nagy jelentőségű eredmények, értékes munkák születnek, melyek jutalmazása kívánatos. Koch Antal élete és munkássága példamutató s a nevét viselő érem kitüntető a jutalmazott számára.

II. Az Emlékérem leírása

Az Emlékérem homlokzati oldalán Koch Antal képmása látható „KOCH ANTAL, 1843–1927” körirattal. Hátdoldalon közepén a geológus emblémát szalagdísz borítja el. A szalagdíszre kerül a jutalmazott neve, és a jutalmazás időpontja. Az Emlékérem hátdoldali körirata felül: „Magyarhoni Földtani Társulat 1848”, alul: „Mente et malleo.” Az Emlékérem anyaga bronz. Átmérője: 60 mm. Alkotója: Papp Zoltán szobrászművész, 1969.

III. Az Emlékérem odaítélésének és kiadásának ügyrendje

1. Az Emlékérem olyan ásványtani és földtani, nyomtatásban már megjelent munka kitüntetésé, amely azok valamelyik ágában a tudományt kimagasló értékkel gyarapította.

2. A Magyarhoni Földtani Társulat az Emlékérmeket minden harmadik évben, a Szabó József, Hantken Miksa Emlékérmeiket is kiadó rendes Közgyűlésen nyújtja át az arra érdemesített munka szerzőjének. Ha a munka címében több szerzőt jelez, akik annak tudományos értékéhez egyenlő mértékben járultak hozzá, akkor ezeknek is át kell adni az Emlékérmeket a munkán megjelölt szerzői sorrend szerint.

3. Az Emlékérem első kiadási ideje: 1969. évi Tisztújító Közgyűlés.

4. A Választmány szótöbbséges határozata alapján az Emlékérem a hároméves időszaktól eltérően egy évvel korábban vagy később is kiadható akkor, ha a megörökített életével vagy kimagasló tevékenységével kapcsolatban bizonyos jubileumról kíván a Társulat évi rendes Közgyűlése megemlékezni. A következő adományozás éve azonban ilyen esetekben is az eredeti ciklusrend szerinti esztendő lesz.

5. Az Emlékérem kiadása alkalmával a kiadási évet megelőző 9 (kilenc) év I. pontban megjelölt irodalma vehető figyelembe. A munkák figyelembevételében a megjelenési év az irányadó.

6. Az Emlékérem odaítélésében csak olyan munka vehető figyelembe, amely:

a) Önálló vizsgálatokon alapuló tudományos vagy a gyakorlatban is használható, kimagasló értékű eredményeket közöl, s félreérthetetlen, szabatos fogalmazásban gazdagítja az I. pontban megjelölt tudományágakat.

b) Magyar állampolgárnak (a Társulat tagjának) magyarországi vagy külföldi anyag feldolgozásán alapuló munkája, amely utóbbi esetben az I. pontban megjelölt tudományágak hazai fejlődés szempontjából feltétlenül előremutató, haladást szolgáló eredményeket tartalmaz.

c) Külföldi állampolgárnak Magyarországra vonatkozó, a 6/a pontban rögzített feltételek szerinti munkája.

d) Csak magyar, orosz, angol, francia vagy német nyelven megjelent munka bírálható el. Más nyelvű munka csak a felsorolt nyelvek egyikén adott, megfelelően kimerítő, az eredményeket részleteiben is kifejtő ismertető összefoglalás (rezümé) birtokában bírálható el.

7. A kitüntethető munkák kijelölésének, elbírálásának és az Emlékéremmel-jutalmazásra való ajánlásának ügyrendje:

a) A kiadás évet megelőző év utolsó Választmányi ülésén a Társulat Választmánya héttagú Ajánlóbizottságot kér fel. A Bizottság elnöke a Társulat egyik társelnöke vagy választmányi tagja. A Bizottság tagjai a Társulat Választmányából vagy rendes tagjai sorából kerülnek ki. A Bizottság munkájában való részvételre az Emlékérem birtoklása felkérés esetén jogosít. A bizottsági munkára felkért személyek tudományos kutatási területe az I. pontban foglalt tudományágak valamelyikével egyezzek meg, abban érdemes eredményekre tekintsenek vissza. A jegyzői tisztséget elnök javaslata alapján az Ajánlóbizottság egyik tagja tölti be.

b) Az Ajánlóbizottság első ülésén az elnök a bizottsági tagok között kiosztja az 5. pontban megjelölték szerint figyelembe vehető önálló, gyűjteményes kiadásokban vagy tudományos folyóiratokban megjelent munkák összeírását és ezek 6. a–b–c–d pontok szerinti véleményezését. Tankönyv nem kerülhet elbírálásra.

c) Három-négy héttel később, az Ajánlóbizottság második ülésén a bizottsági tagok beszámolnak a kitüntetésre érdemes munkákról. A javasolt munkák értékét a Bizottság megvitatja. Az értékelésnél figyelembe kell vennie, hogy a munka milyen mértékben segítette a gyakorlati irányú kutatásokat, milyen volt a nemzetközi sikere stb. A vélemények eltérése esetén a Bizottság szavazással dönt. A szavazásban az elnök is részt vesz. Az eredményről, amely részletes véleményt is ad a munka értékéről, a Választmány részére jegyzőkönyv készül. A jegyzőkönyvet a Bizottság elnöke és jegyzője írja alá.

d) Az Ajánlóbizottság tagjainak munkái nem értékelhetők. Amennyiben valamelyik bizottsági tag munkája a kitüntetésre érdemes munkák között szerepelne, a munka szerzőjét a Bizottság elnöke bizottsági tagságától felmenti, és helyette véleményegységgel választott új tagot kér fel.

e) Ha valamelyik kilencéves időszakban az Ajánlóbizottság a fenti feltételeknek megfelelő munkát nem talál, az Emlékerem kiadása elmarad.

f) Az Ajánlóbizottság véleményét tartalmazó jegyzőkönyvet a Választmány legközelebbi ülésén a Bizottság elnöke mutatja be. Amennyiben a Választmány az Ajánlóbizottság javaslatával szótöbbséges mértékben egyetért, az Ajánlóbizottság javaslata a Választmány határozatával megerősítve a Társulat Közgyűlésé elé kerül, amely azt tudomásul véve az Emlékeřmet kiadja.

g) Ha a Választmány az Ajánlóbizottság javaslatát szakmai vagy alaki okok miatt, szótöbbséges szavazással nem erősítené meg, akkor az Ajánlóbizottság felmentésével egyidőben új Ajánlóbizottságot kér fel, melynek javaslatát alapján már véglegesen határoz. Az új Ajánlóbizottságnak 3 (három) régi tagja lehet.

h) Az Ajánlóbizottság értékelő, valamint a Választmány megerősítő véleményét, ill. határozatát az ünnepi Közgyűlés jegyzőkönyvében kell megőrkíteni, amely a Földtani Közlönyben is teljes szövegében közzétendő.

IV. Egyéb határozatok

1. Az Emlékeřem nem a szerzőt, hanem a munkát tünteti ki.

2. Az Emlékeřem ügyrendjét az Ajánlóbizottság minden tagja esetről-esetre megkapja.

3. Ha a megelőző kilenc éves elbírálási szakaszból a 7/c szerinti ajánlóbizottsági eljárás két meg- egyező értékű munkát emelne ki, a határozati javaslat meghozatalához figyelembe vehető a munkák szerzőinek a kilenc éves elbírálási szakaszt megelőző munkássága is.

4. A kilenc éves elbírálási szakasz során elhunyt szerző munkássága is figyelembe vehető, elbírálható. A kilenc éves betűl elhunyt szerző munkáira éppen úgy vonatkoznak az Emlékeřem ügyrendjének megfelelő pontjai, mintha szerzőjük az élők sorában lenne. Ha elhunyt szerző munkáját tünteti ki a Társulat, úgy az Emlékeřmet az elhunyt társulati tagunk legközelebbi hozzátartozójának (házastárs, gyermek, szülő) kell az ünnepi Közgyűlésen átnyújtani.

5. Külföldi állampolgár munkájának jutalmazása esetén a szerző az ünnepi Közgyűlésre meg- hívandó. Akadályoztatása esetén az Emlékeřmet az illetékes diplomáciai testület veszi át.

*

K ó k a y József: Javaslat Általános Földtani Szakosztály alapítására.

K ó k a y József a Tisztújító Közgyűlés nyilvánossága előtt ismertette a földtan eddig Szakosztály által nem fedett területe felkarolása és felvirágoztatása érdekében az Általános Földtani Szakosztály megalakítására vonatkozó, Választmány által jóváhagyott javaslatát.

K ó k a y József javaslatát a Közgyűlés egyetértéssel elfogadta.

*

Ezt követően K r i v á n Pál főtitkár rövid beszámolóban jellemezte a Társulat működését, majd a tisztikar felmentését kerte.

Miután a felmentést a Tisztújító Közgyűlés megadta sor került a választásra, melynek eredményeként:

Elnök: N e m e c z Ernő

Társelnökök: D a n k Viktor

M e i s e l János

Főtitkár: K r i v á n Pál

Titkár: H á m o r Géza

A Választmány tagjai: Álföldi László, Barabás Antal, Barnabás Kálmán, Bartkó Lajos, Benkő Ferenc, Bogsch László, Csajághy Gábor, Cseh Németh József, Csepregyhyné Mezerics Ilona, Csiky Gábor, Csilling László, Fejér Leontin, Földvári Aladár, Földváriné Vogl Mária, Fulóp József, Grasselly Gyula, Jantsky Béla, Juhász Árpád, Kiss János, Kókay József, Konda József, Kovács Lajos, Majzon László, Mátyás Ernő, Morvai Gusztáv, Nagy Lászlóné, Noszky Jenő, Oravecz János, Pálffy József, Sóllyom Ferenc, Soós László, Tasnádi Kubacska András, Végő Sándorné, Virágh Károly, Vitális György. Póttagok: Majoros György, Káli Zoltán, Jánossy Dénes, Völgyi László.

A Társulat Választmányának hivatalból tagjai: Balogh Kálmán, Barabás Andor, Báldi Tamás, Besz Vilmos, Bíró Ernő, Falu János, Géczy Barnabás, Hőriszt György, Juhász András, Juhász József, Kovács Endre, Kubovics Imre, Láng Sándor, Meisel Jánosné, Mezősi József, Molnár József, Monos János, Pantó Gábor, Pojják Tibor, Rónai András, Somfai Attila, Székény Fux Vilma, Sztróky Kálmán, Varjú Gyula, Vándorfi Róbert, Vitális Sándor, Víz Béla, Zentai Tibor.

*

A Jelölő Bizottság elnöke M e z ő s i József volt. A Szavazatszedő Bizottság elnöke S o ó s László, tagjai: O r a v e c z János és V i t á l i s György voltak.

*

A Közgyűlést N e m e c z Ernő elnök zárszava zárta le.

Résztevők száma 172.